enguera seminaris d'estiu seminarios de verano

La Ciutat, conflicte i canvi

Al llarg del segle XX, s'han succeït tota una sèrie de canvis i modificacions en la forma de viure i de conviure, així com d'ocupar l'espai públic.

a) Complexitat i cohesió social

Efectivament i de forma especialment rellevant en el medi urbà, la composició de les nostres societats esdevé progressivament complexa i multicultural. La proliferació i diversificació d'identificacions culturals, individuals i grupals, en les societats occidentals modernes (estètiques, creences, estils de vida, formes de família, consums i consumismes identificadors, hàbitus en general) configuren una constel·lació de cultures que creen fortes microidentitats i alhora fragmenten la macroidentitat col·lectiva.

Pel que fa a les tensions entre cohesió i fragmentació que actuen en les nostres societats és la crisi dels grans referents tradicionals que han cohesionat les nostres societats, més que no pas els impactes de les noves migracions, els que han provocat l'actual dinàmica de fragmentació: crisi de la família, del treball, de la religiositat, deslocalització i desarticulació de les activitats de la vida quotidiana, etc. La precarietat laboral, l'alt cost de l'habitatge i la pèrdua de les solidaritats tradicionals, generen vulnerabilitats i contestacions productores de noves modalitats del conflicte social.

Les noves poblacions afegeixen diversitat i contraposen majors identitats col·lectives i cohesions comunitàries. Són poblacions amb fortes articulacions internes, així com amb fortes xarxes familiars i religioses, en moments de baixa cohesió de les nostres societats modernes. Hi ha un repte general de cohesió que la immigració només fa més visible, recordant-nos i fent-nos repensar velles i noves formes de relació i de construcció de xarxes comunitàries. No es tracta, doncs, d'una amenaça disgregadora sobre una societat cohesionada, sinó de nous ciutadans i ciutadanes amb fortes cohesions en una societat en plena crisi de fragmentació.

El fenomen de la urbanització a escala planetària, desplaçarà, en pocs anys, el predomini del món rural en favor de noves realitat urbanes (situació en procés d'acceleració a societats com la Xina i l'Índia), majoritàriament suburbials. Els barris marginals configuraran les ciutats del futur, que estan dominades per una lògica de desigualtat, de precarietat i de repressió.

b) Vers un món essencialment urbà

La ciutat, tot i no ser cap novetat, aprofundirà la seva funció de nucli d'acumulació capitalista. En aquest sentit destaca el paper del negoci de l'especulació del sòl (mercat immobiliari) que està permetent un increment intensiu de la transferència de renda de les classes populars a les classes

dominants (propietaris), a través del pagament de lloguers i dels tipus d'interès en el cas de les hipoteques. De manera que aquesta explotació dels recursos populars se suma a la ja endèmica extracció de plusvàlua de la producció.

El poder econòmic està pressionant sobre la classe política per tal que mercantilitzi l'espai públic i reforci el negoci especulatiu, la qual cosa suposa la ruptura de la ciutat com a espai de trobada, de diàleg, etc.

A més a més, cal tenir present la implicació directa de la classe política (de forma transversal) i, particularment, dels nostres ajuntaments amb aquests interessos especulatius, dels quals en depenen.
Lògicament, tots els col·lectius que plantegin alternatives d'ús lliure de l'espai públic i que qüestionin l'especulació i demandin drets socials, dret d'accés a l'habitatge, etc., són objecte de la repressió, perquè el poder no pot cedir ni un pam d'espai simbòlic i físic.

L'absència de cohesió social i el fracàs de la justícia redistributiva preconitzat per la socialdemocràcia, han permès l'emergència de la ideologia del civisme, catapultada per un potent aparell cultural i mediàtic. Aquesta ideologia afavoreix les classes dominants, que reclamen una administració de l'espai públic de la ciutat com a un espai d'ordre. Tot plegat sembla un retorn al puritanisme i a l'higienisme. La neteja de l'espai públic, respon a la voluntat inequívoca d'eliminar qualsevol element discordant amb l'odre social dominant.

Per tant, la ciutat ha deixat de ser un lloc de progrés i d'utopia i es confirma com un camp de batalla i un escenari de les desigualtats que genera l'actual model de societat.

El paper de la socialdemocràcia és d'acarnissament total, perquè d'una banda és conscient que les polítiques socials són insuficients i per l'altra aplica de forma implacable la mà dura contra els dissidents. La qual cosa explica l'actuació punitiva i sancionadora de molts ajuntaments envers els moviments socials crítics.

En aquest escenari, com podem construir una nova cultura social i política alternativa, amb capacitat transformadora des de la vida quotidiana i des de l'acció política? Com construir nous subjectes que en siguin els actors?